

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Meščanske fraze in strokovne organizacije.

Strokovne organizacije zavednega delavstva imajo od svojega početka mnogo krivih svetovalcev in sovražnikov, ki skušajo nekateri v svoji nevednosti, nekateri pa iz dobičkarstva pri njih zmanjšati interes skupnosti in jim vcepljati nazore, ki so jih dobili sami pod vtiskom meščanske politike in meščanskih fraz. To smo že opazili pred vojno. Marsikje so ti elementi celo neugodno vplivali na razvoj strokovnih organizacij, ker so delovali na to, da bi postalo delavstvo nekaka avantgarda v boju za najrazličnejše zahteve meščanskih in šovinističnih nacionalnih in drugih strank.

Nekako vsemogočno je sedaj geslo, da se vrši sedanja svetovna vojna v znamenju osvoboditve narodov ter da je ta vojna izraz nacionalne individualnosti posameznih velikih narodov, ki hočejo priboriti obenem svobodo malim narodom. Ta pomen ima velika fraza, ki odločuje v sedanji svetovni vojni, in povzroča nove in nove žrtve, ki uničujejo male narode, a ne osvobajajo. Tajiti se ne da, da so ljudje, ki stremijo za takimi morda plemenitimi smotri, toda vojna ni zaradi teh idealov, ne zaradi načel, ki streme po tej poti doseči svobodščine in emancipacijo. Vojno so povzročili gospodarski vzroki. Svobodna konkurenca kapitalističnih organizacij je prišla do meje, kjer se križajo interesi posameznih gospodarskih in kapitalistiških enot, to je, posamezne gospodarske enote so jele druga drugo ovirati v svobodnem razvoju, v svobodni konkurenci, ki je pogoj obstoju sedanje družbe, hoteč doseči zase neovirano ekspanzivnost.

Kakor vsa znamenja kažejo, se bo po vojni kapital demokratiziral v bankah in v svetovni zvezi. Bojkot po vojni, ki ga sedaj napovedujejo, je le bavbav, in sloni na temeljih svetovne fraze o osvoboditvi narodov, ki je sedaj najbolj vabljava in prav dobrodošla propaganda za nadaljevanje vojne. Z denarjem ne bodo gospodarili po vojni posamezni gospodarji ali gospodarski kompleksi, marveč velikanske demokratično urejene organizacije kapitalistov, ki bodo poznale samo denar, dobiček, dividende. In te organizacije bodo imele nedvomno velik vpliv na nadaljni razvoj socialnih razmer po vsem svetu. Marsikdo meni, da je ta vojna kulturna vojna. A to je le deloma in nehote resnično.

Enako kakor se organizira kapitalizem že sedaj in se bo po vojni organiziral še vztrajneje, morajo tudi strokovne organizacije napeti vse sile, da postanejo krepke, da pospešujejo v svojih vrstah razredno zavest ter čim tesnejši stik z delavskimi organizacijami po vsem svetu. Strokovne organizacije morajo postati popolnoma enotna organizacija delavstva. Delavstvo vsega sveta ima v bistvu popolnoma enake interese, zato se morajo strokovne organizacije otrestiti vseh meščanskih vplivov. Vsako politiško stremljenje, ki ima namen zasejati med delavstvo nove nebištvene ali sploh le navidezne interese, ki jih porabljajo meščanske stranke pri svojih političnih smotrih, pa delavstvo razdvajajo, ker niso v skupnem interesu delavstva, treba je najodločneje zavračati. Med te stvari spadajo zlasti verskofanatične in nacionalnošovinistične propa-

gande, ki dobivajo večji in večji vpliv na javno življenje. Strokovne organizacije imajo gospodarske in kulturne interese, ki so pravzaprav le gospodarski interesi. Zato pa potrebuje delavstvo demokratično urejene strokovne organizacije, ki morajo postati pravi kulturni zavodi in privedi delavstvo, da spozna po vsem svetu svoje ene in iste interese. To je končni smoter. Enotnost, solidarnost delavskih organizacij je najsvežejša naloga, složno delavstvo utegne vplivati na potek socialnega razvoja, ustvariti svetovni nazor o dostojanstvu človeka in se ubraniti zaslužjevanju kapitalizma ter s tem odvrniti socialno bedo.

Narodno avtonomijo in enakopravnost ter vse tiste lepe pravice, se dajo doseči le potom demokratizma med narodi samimi in v strokovnih organizacijah potom primerne inteligence in zavednosti, ki sloni na, povsem enakovredni solidarnosti v boju za pravice delavstva.

Spomenica ljubljanskega delavstva na župana.

Spričo sklepa aprovizirnega odseka ljubljanskega glede zatvoritve ljudskih šol in mestne kopeli, je bila doposlana ljubljanskemu županu in kranjskemu deželnemu šolskemu svetu naslednja spomenica:

Gospodu županu deželnega stolnega mesta Ljubljane.

Podpisani zastopniki delavskih organizacij v Ljubljani se usojajo opozarjati gospoda župana na sledeče:

V sobotnih ljubljanskih dnevnikih je bilo priobčeno poročilo o seji aprovizirnega odseka. V tem poročilu je bil med drugim objavljen tudi sklep aprovizirnega odseka, da naprosi deželni šolski svet, naj zapre ljubljanske ljudske šole zaradi pomanjkanja kuriva.

Opozarjamo gospoda župana, da je izzval ta sklep med starši največje ogorčenje, zlasti še med starši iz delavskih slojev. Oni, ki je sprožil ta sklep, pač ni pomislil, da trpe delavske družine še vse bolj vsled pomanjkanja kuriva kakor zavodi, za katere mora preskrbeti magistrat kurivo. Na tisoče je v Ljubljani družin, ki še vso zimo niso imele pregrete sobe in za te je bila naravnost uteha v dejstvu, da so prebili njihovi otroci vsaj nekaj ur na dan v toplih prostorih, a sedaj, ko je mraz najhujši, sedaj naj se odvzame lehkomišelnemu delavskemu otrokom to dobroto in jih pusti prezebat doma. Sklep aprovizirnega odseka, naj se sedaj zapro ljudske šole, je naravnost kričeča socialna krivica za uboge delavske otroke. In nadaljni sklep, naj se nadomesti sedaj izgubljeni čas pouka v poletnih mesecih, pa kaže, da je predlagatelj popolnoma nepoučen o najprimetnejših pedagoških zahtevah. Poletni čas s svojo hudo vročino je najmanj pripraven za uspešno poučevanje; poleti, ko so lahko otroci na prostem, naj bo pouk, ki ne prinaša nobenega dobička, pozimi pa naj prezebajo otroci po mrzlih, zatohlih stanovanjih! To je naravnost brezmišelnost stopanje.

Dokler so dan na dan predstave v ktnu „Ideal“ in „Central“ in v nemškem

gledališču, dokler so gostilne in kavarne odprte do pozne ure, pač ni nobene nujne potrebe zapirati šole. Mestna občina naj rekvirira po teh zabaviščih premost kjer ga je gotovo obilo in ubogi otroci bodo uživali še nadalje potrebni pouk in nekaj ur na dan gorkoto.

Z vso odločnostjo zahtevamo — in pošljemo zato tudi prepis tega dopisa na deželni šolski svet, da se anulira ta sklep aprovizirnega odseka, in sicer v interesu pretežne večine ljubljanskega prebivalstva.

Prav tako brezmišeln je tudi sklep, da se je zaprla mestna ljudska kopel. V mestno ljudsko kopel prihaja med vojno toliko vojaštva, da je kopel vedno prenapoljena. Preden je bil sklenil aprovizirni odsek to odredbo, bi pač stopil v zvezo z vojaškim poveljstvom, ki bi gotovo rado pomagalo.

Prosimo gospoda župana, da stori vse, kar je v njegovi moči, da se ne izvrši sklep glede ljudskih šol in da se takoj zopet odpre ljudska kopel.

V Ljubljani, dne 13. februarja 1917.

A. Kristan,
J. Kopač,
J. Zupan,

Viljem Rudolf,
A. Štebl,
V. Zoré.

Delavci, izobrazba je vir modrosti in zavesti, ki vodi k organizaciji in srečnejši bodočnosti delavstva.

Novela k zakonu o bolezenskem zavarovanju.

Koerberjevo ministrstvo je leta 1904 izjavilo, da namerava izvesti obsežno reformo v socialni zakonodaji. Takratni „program“ je obljuboval razširjenje bolezenskega zavarovanja, zvišanje dajatev, uvedbo onemoglostne in starostne preskrbe za delavce. Trinajst let je minilo od takrat ne da bi se bila izvedla kakšna praktična reforma zakonitim potom. Dne 9. januarja 1917 je pa izšla naredba po § 14, po kateri se spreminja bolniško zavarovalni zakon za delavce z dne 30. marca 1888. Obenem s to naredbo je izšla tudi naredba, ki spreminja in dopolnjuje § 94. in 121. obrtnega reda. Novela glede bolniškega zavarovanja ne odgovarja vobče željam delavstva, ker ne obsega onemoglostnega in starostnega zavarovanja; kljub temu pa se ne more tajiti, da se morejo marsikakšne ugodnosti nakloniti članom in njih svojcem, če ima načelnštvo blagajen potrebno voljo ter marajo člani in delodajalci plačevati primerne prispevke. Brez denarja pa seveda ni nikakršnega socialno političnega napredka! Za delavstvo je pravzaprav vse eno, ali je izšla naredba zakonitim ali naredbenim potom, glavna stvar je, v kakšnem duhu bodo napravljena pravila in kakšna bo njih izvršitev. Zakon ima tudi strogosti, to je res, toda ob sedanjih interesnih nasprotstvih že razumemo stvar. Naloga delavcev bo, da strogosti deloma ublaži in jih polagoma popolnoma odpravi.

Naredbo ne bomo proslavljali, tudi jezili se ne bomo nanjo. Zdi se pa nam, da naredba ni bila izdana le v interesu zavarovancev, nego mnogo bolj v interesu države, da po njej prevzamejo velik del bremen, ki jih je povzročila vojna, zavarovanci sami in delodajalci sami.

Popolnoma jasno je, da ima država velik interes na tem, da se človeštvo po

mnogih krvavih izgubah zopet zaredi. Isto je tudi z zopetnim ozdravljenjem vseh shujšanih zaradi pomanjkanja hrane, ranjenci, ujetniki in izgaranimi itd. Ta „reforma“ je kakor nalašč prirejena za razmere po vojni. Vlada sama pravi v motivnem poročilu, da je reforma le delna novela. Uvedba onemoglostne in starostne podpore in reforma nezgodne zavarovalnice se je odložila na poznejši čas, ki se izvede najbrže parlamentarnim putem, ter pridemo tako polagoma do enotnih zakonov o socialnem zavarovanju. Nadejamo se, da ta čas ni več daleč.

Nas zanimajo sedaj v prvi vrsti predpisi glede razširjenja blagajniških dajatev, a preden se ozremo nanje, moramo še omeniti nekaj drugih določb. Organizacija blagajen ostane taka, kakršna je bila, pač pa dovoljuje ustanovitev prostovoljnih blagajniških zvez in obenem odpravlja obliko dosedanjih prisilnih zvez okrajnih bolniških blagajen. Prostovoljne zveze se smejo snovati za ozemlja posameznih deželnih političnih oblasti; z dovoljenjem ministrstva pa sme delokrog zvez obsegati tudi več dežel. O dopustnosti državne zveze novi zakon ne govori. V načelnih teh zvez je dovoliti primerno zastopstvo tudi delodajalcem, vlada si celo pridržuje pravico, v varstvo delodajalcev, da sme imenovati sama četrtino priporočenih teh zastopnikov. Zveze bodo osnovane po vzoru zveze Dunajskih združenih bolniških blagajen; snovati bodo smele svoje lekarne in ustanovitve v varstvo proti boleznim.

Novela ustreza tudi željam zdravnikov, katerih vpliv se znatno opaža pri določbah glede družinskega zavarovanja; nove določbe namreč vsebujejo nekaj predpisov glede službenih pogodb med zdravniki in njih zvezami ter bolniškimi blagajnami in blagajniškimi zvezami. Pogodbe z najmanjšimi prejemki so določene, o sporih zaradi teh pogodb razsojajo poravnalne komisije, ki se sklicujejo od slučaja do slučaja, o spornih zahtevkih pa razsojajo razsodišča delavskih zavarovalnic proti nezgodam, pri katerih se stalni prisodniki v takih slučajih nadomeste z dvema zastopnikoma zdravnikov in dvema zastopnikoma bolniških blagajen. Glede sestave poravnalnih komisij izdajajo deželne oblasti posebne predpise. Nadaljna koncesija zdravnikom je predpis glede dopustnosti omejene proste izbire zdravnikov, kar se ne bo splošno uvedlo, pač pa bo dalo često povod prepričanju med blagajniškimi vodstvi in zavarovanci ter med blagajnami in zdravniki.

Obveznosti napram bolnicam so ostale nespremenjene; dosedaj sporno vprašanje o zahtevkih porodišnic glede povračila oskrbnih stroškov za porodnice je rešeno z dostavkom v prid bolniškimi blagajnam.

Prehajamo k dajatvam bolniških blagajen. Med te spadajo dovoljevanje bolnišnice, podpora porodnicam in pogrebna. Po sedanjih določbah pravzaprav niso imele porodnice posebnih podpor in namesto dosedanjih pogrebnih stroškov, se izplačuje odslej pogrebna, kar je v bistvu nekoliko različno. V naslednjem odstavku je poleg zdravniške pomoči in porodne pomoči dostavljena še babična pomoč. S tem je že označen deloma namen reforme: razširjena porodna podpora in dovoljevanje posmrtnih podpor svojcem eventualno več nego znašajo pogrebni stroški. Poleg tega se zvišajo tudi bolniške podpore, ki naj bi se spravile v določeno razmerje z resničnim zaslužkom. V ta namen ima novela enajst meznih razredov in določa kot podporo 60 odstotkov posamezne mezde stopnje povprečnega dnevnega delavčevega zaslužka. Pogrebna mora znašati tridesetkratni dnevni znesek podpore (doslej dvajsetkratni) in se utegne zvišati do petinštiridesetkratnega zneska. Tudi pri bolniščini je zvišanje dopustno, in sicer do 90 odstotkov najnižje dnevne mezde dotične stopnje. Razentega se sme za zavarovance, ki imajo večji dnevni zaslužek nego 9 kron, ustanoviti poseben razred. Mezni razredi so naslednji:

		D e l o v n i z a s l u ž e k			
		na dan		povprečno na teden na dan	
		k r o n			
Mezni razred 1	do 1:25			do 7:50	1—
" 2	nad 1:25	1:75	nad	7:50	10:50 1:50
" 3	" 1:75	2:25	"	10:50	13:50 2—
" 4	" 2:25	2:75	"	13:50	16:50 2:50
" 5	" 2:75	3:25	"	16:50	19:50 3—
" 6	" 3:25	3:75	"	19:50	22:50 3:50
" 7	" 3:75	4:50	"	22:50	27— 4:12
" 8	" 4:50	5:50	"	27—	33— 5—
" 9	" 5:50	6:50	"	33—	39— 6—
" 10	" 6:50	7:50	"	39—	45— 7—
" 11	" 7:50		"	45—	8:30
Posebni razred	" 9—		"	54—	

Podpore so po novem zakonu naslednje:

Mezni razred	Bolniščina		Pogrebna	
	predpisana	največ dopustna	predpisana	največ dopustna
1.	0:60	0:80	60—	60—
2.	0:90	1:12	60—	67:50
3.	1:20	1:55	60—	90—
4.	1:50	2:02	75—	112:50
5.	1:80	2:47	90—	135—
6.	2:10	2:92	105—	157:50
7.	2:50	3:37	123:60	185:40
8.	3—	4:05	150—	225—
9.	3:60	4:95	180—	270—
10.	4:20	5:50	210—	315—
11.	5—	5:50	240—	373:50
Posebni razred		6—	300—	450—

Najvišja dopustna meja bolniščine v znesku K 5:50 je dosežena že v 10. mezni vrsti; če bi se uvedle najvišje dajatve, bi se moralo med 10. in 11. vrsto določiti v pravih stopnjevanje bolniščine. Vinarski zneski, ki se dobe ob natančnem preračunjanju se ob izplačevanju bolniščine in pogrebne zaokrožajo.

Opravičenost do bolniške podpore se sme raztegniti kakor po sedanjem zakonu do enega leta. Doslej je trajala bolniška podpora 20 tednov, po novem zakonu bo trajala najmanj 26 tednov.

Jako občutno in kot zlo poslabšanje se pa mora smatrati določba, po kateri bolniki ne dobe za prva dva dni bolezni sploh nikakršne bolniščine, ker se dovoljuje bolniščina šele za tretji dan in dalje, če je delavec popolnoma za delo nezmožen.

Enako se ne bo izplačevala bolniščina za prvi in zadnji bolezenski dan, če je ta dan dela prosti dan (praznik). K temu je že prišla z januarjem 1917 tretja delna novela k občemu državljskemu zakonu, po katerem v zmislu § 1154 b delodajalci tudi za prva dva dni bolezni nič ne plačajo. To oškodovanje imajo delavci zahvaliti v prvi vrsti okrajnim bolniškimi blagajnam, ki že doslej v zmislu zakona niso plačevale bolniščine, če je bolezen trajala samo dva dni. Druge bolniške blagajne se na to prikrajšavo niso ozirale. (Konec prih.)

Svetovna vojna.

Odkar so diplomatske zveze med Nemčijo in Zedinjenimi državami pretrgane, tvori ta spor jako živahno zanimanje. Zedinjene države, se še niso odločile za vojno, tudi nemških ladij še niso zaplenile. Vendar je pa še mogoče, da Amerika poseže v vojno, dasi so druge nevtralne države sklenile ostati nevtralne. Večina nevtralnih držav protestira sicer proti poostreni vojni s podmorskimi čolni, toda več ne nameravajo storiti. Celotajvska vlada je zagrozila Nemčiji, da ji napove vojno zaradi podmorske vojne. Med Avstro-Ogrsko in Zedinjenimi državami diplomatske zveze še niso prekinjene.

Plovba na zaprtem morju je jako omejena. Podmorski čolni so kljub temu že napravili ogromno škodo. V nekaterih krajih stavkajo mornarji, ker ne marajo na morje v zaprta morja. Poostrena podmorska vojna ima namen čim bolj preprečiti dovoz municije, premoga in živil v države sporazuma, da se ta ne bo mogel dovolj pripraviti na veliko ofenzivo. V prvem tednu poostrene vojne je bilo potopljenih 200.000 ton. Od 1. do 10. februarja je izgubil sporazum 58, nevtralci pa 32 trgovskih ladij.

Amerikanci nameravajo pričeti s plovbo v Evropo prihodnji teden.

Na bojiščih vladajo razmere, ki so mogoče v zimskem času. Na italijanski (soški) bojni črti grme topovi v manjših presledkih. Vršili so se boji pri Gorici, Solkanu in Komnu. Avstrijske čete so zavzele pol kilometra zakopov tik pri Gorici in pri svojih napadih ujele nad 1000 italijanskih vojakov in 10 strojnih pušk ter 2 metalca min. Manjši boji so bili tudi na tirolski fronti, ki so končali z manjšimi uspehi. Dne 10. februarja so metali italijanski letalci bombe na Trst, Milje in Opčine. Avstrijski letalci so ta obisk vrnili v Jakin.

Na rusokorumunski bojni črti ni bilo posebnih dogodkov. Boji pri Rigi so ponehali. V Galiciji in severni Moldaviji pa so Rusi ponovno napadali v manjših oddelkih. Napadi so bili zavrnjeni s povoljnimi uspehi.

V Moldaviji se čete osrednjih držav zakopavajo. Kljub temu se vrše pogostoma precej hudi topovski boji. Sicer je to boljše mirno.

V Macedoniji se vrše neprestano manjši boji pred Bitoljem in ob Doiranskem jezeru. Odločilnejši boj pa ni.

Na Grškem ni nobenih sprememb. Ententa blokade še ni odpravila, pač pa jo je nekoliko omilila.

Na Francoskem in v Flandriji so izvršili deloma Nemci deloma pa francoske čete napade. Boji so se poostri pri Sommi in Arrasu. Na tej fronti hočejo Angleži zbrati 3 in pol milijona vojakov za spomladansko ofenzivo.

Vse velike priprave kažejo, da bo sporazum pričel na vseh bojiščih obenem z velikanskimi ofenzivami, ki naj bi končno prinesle odločitev v tej grozoviti vojni. Minuli teden so imeli tudi Turki precej hude boje ob Tigrisu v Aziji. Angleži so z ogromnim naporom napadli turške postojanke in dosegli nekaj uspehov. Turki so potem napravili protisunek in so osvojili skoro vse prejšnje svoje postojanke.

Bodoči tedni bodo zopet važni v poteku sedanje svetovne vojne. Podmorska vojna se nadaljuje in pričetek velikih ofenziv je le vprašanje ugodnega momenta.

Domači pregled.

Pomanjkanje premoga. Skoro po vsem svetu primanjkuje premoga, ker je poraba bila večja nego sicer in pa ker tudi dobavljanje ni povsod bilo v minulemu letu sorazmerno s porabo. Po avstrijskih listih smo čitali še neko drugo vest. Rudniški podjetniki so zahtevali, da jim vlada dovoli zopet zvišati cene premoga in dokler ta vloga ne bo rešena, baje pridržujejo podjetniki premog. Koliko je na tem resnice, ne moremo konstatirati. Res je to, da premoga primanjkuje ter da marsikje omejujejo promet na železnicah, omejujejo obrate, zapirajo šole, gledališča, kinematografe in omejujejo zlasti plinovo in električno razsvetljavo po mestih. Nam se zdi, da je temu pomanjkanju krivo največ to, da tisti, ki imajo skrbeti za kurivo, niso računali z nenavadnimi razmerami. Čakali so, češ, saj je še čas in škoda se jim je zdelo nalagati denar v kurivo, preden je potreba. To velja zlasti za občine in zavode. Promet po železnicah je sedaj zaradi vojne težaven. Preskrbeli bi se pa bili lahko vsaj večji kraji, ki imajo v bližini les, tudi z drvmi. A tudi to se ni zgodilo. V Ljubljani so občinski očetje že poleti obetali, da so vse ukrenili glede kuriva. Mesto bo imelo samo mnogo kuriva in razentega bo napravilo veliko zalogo za tiste sloje, ki morajo kupovati kurivo na drobno. To se pa ni zgodilo. Sedaj zapirajo najprej ljudske in srednje šole, omejujejo razsvetljavo, kuriva za občinstvo ni, in obrtnonadaljevalnih šol v Ljubljani že tri leta ni več. Neopravičljiva krivica je, da se v tem času šolstvo tako,

skoro bi lahko rekli, brezvestno zanemarja. Izgovori glede prostorov, nerednih razmer tega ne opravičujejo. In silno bedo med prebivalstvom, kdo naj lajša? Če bi bili pravočasno preskrbeli tako ali tako kurivo, bi sedaj ne bilo tolikega pomanjkanja! Toda pri nas je taka navada, da se vedno tolažimo z bodočnostjo, z obljubami, a obenem ne storimo ničesar. Niti najnujnejše stvari ne! Imamo samo jezike.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialnodemokratske stranke v Trstu je izdal letak, v katerem naglašajo načelno stališče napram sedanjim svetovnim dogodkom in načela stranke vobče.

Kaj pogreša „Slovenec“ v letaku izvrševalnega odbora jugoslovanske socialnodemokratske stranke, je dokaj značilno. „Slovenec“ pravi, da letak ne govori o socialni bedi, o velikem pomanjkanju in o draginji, zaradi katere delavstvo mnogo trpi. To sicer pogrešamo tudi mi, ali letak nima tega namena, marveč le pove obkratno stališče stranke ter pozivlja sodruge, naj negujejo načela socialne demokracije tudi v bodoče. Politična svoboda je sedaj omejena, a pridejo drugačni časi. Če bi pa letak obravnaval podrobno socialno bedo in nje vzroke, bi moral razkrinkati vso tisto gonjo za podraženje živil in življenskih potrebščin, ki se je vršila potom meščanskega časopisja, raznih gospodarskih organizacij, prekupcev, itd. S pistom bi lahko pokazali na sokrivce, imenovali bi jih lahko. Toda tako razmotrivanje in razkrinkavanje bi nič ne pomagalo, ker je za letošnje vse „pod streho“. Kakšne čute do svojega bližnjega imajo gospodje lastniki blaga, dokazujejo najbolj dejstva in ta dejstva so učila delavstvo spoznavati socialno pravičnost meščanskih posestniških slojev.

Sestdesetletnico svojega rojstva je obhajal nedavno g. Oton Pelan, ravnatelj Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani. Ob tej priliki je tudi minilo štirideset let, odkar je g. Pelan pevec. Glasbena Matica mu je priredila časten večer, mu izročila časten darilo ter ga imenovala svojim častnim članom. G. Pelan je bil tudi član znanega P-kvarteta (Paternost, Pavšek, iPelan, Pucihar). Vse najboljše slavljencu!

Občni zbor podružnice lesnih delavcev v Ljubljani se bo vršil v nedeljo dne 25. februarja točno ob 9 uri dopoldne v družbenih prostorih Šelenburgova ulica 6./I. z običajnim dnevnim redom. Sodruga člane prosimo, da se tega zborovanja zanesljivo udeležijo! Načelstvo.

Mestni najemni urad v Ljubljani se je ustanovil. Posluje v Sodni ulici 2. Uraduje od 10. do 12. ure dopoldne. Obravnave se bodo vršile v mestni posvetovalnici ob 3. popoldne. Predsednik je župan g. dr. I. Tavčar.

Šole in kurjava. Ministrstvo je odredilo, da se z ozirom na težave s kurjavo smejo semestralne počitnice na srednjih šolah podaljšati do 20. februarja in še dlje. Tudi na ljudskih šolah smejo dež. šolske oblasti, koder manjka kurjave odrediti prekinjenje poduka.

Avstrijski državni zbor. Prager Tagblatt ve povedati, da namerava vlada sklicati državni zbor v maju.

Dr. v. Leth, guverner zemljiškokreditnega zavoda, naslednik znanega dra Sieghardta, je postal predsednik Družbe državnih železnic.

Zaprta vojna kuhinja. V Florisdorfu kraj Dunaja, kjer prebivajo največ delavske družine, so svoj čas za pomoč revežem ustanovljeno kuhinjo morali zapreti, ker zanjo sploh ni bilo več mogoče dobiti živil. Kako to, da baš vojna kuhinja ni mogla dobiti živil, je pač čudno.

Senzacionalna aretacija v Gradcu. Deželni kulturni inspektor v Gradcu, Jos. Peter, organizator vseh vojnih preskrbnih naprav na Štajerskem, ustanovitelj štajerske vnovčevalnice za živino in vojnega žitnega urada je bil na naročilo najvišje sodne oblasti na Dunaju aretiran. Tudi je bil are-

tiran Geza Krauss, eden najmerodajnejših funkcionarjev vojne žitne centrale v Gradcu in brat ravnatelja tega zavoda.

Nočno delo v pekovski obrti. Vlada namerava urediti delavni čas v pekovski obrti in končno ob primernem času popolnoma prepovedati nočno delo.

Reduciranje sladkornih nakaznic. Vlada je odredila: Sladkorne nakaznice se izdajajo v bodoče za dobo enega meseca (in ne kakor dosedaj za dobo 4 tednov). Na osebo odpade za 1 mesec v mestih in industrijalnih krajih 1 kg (mesto dosedanjega 1-25 kg) sladkorja, za kraje na deželi $\frac{3}{4}$ kg, za težake pa $1\frac{1}{2}$ kg (mesto dosedanjega $1\frac{1}{8}$ kg). Slaščičarne in tovarne za kandite bodo dobivale v bodoče le 40% one množine, ki so jo porabile v kampanji 1913/14. Gostilne in kavarne v bodoče ne bodo smele sladiti kave in drugih pijač s sladkorjem, temveč bodo dobile kot nadomestilo primerne množine saharina.

Veljavnost nemškega denarja. C. kr. finančno ministrstvo je odredilo z razpisom z dne 22. januarja t. l. št. 2644, da se sprejemajo po podrejenih blagajnah in uradih do preklica plačilna sredstva nemške državne veljave, namreč novci in bankovci (državne blagajniške nakaznice) ter blagajniške nakaznice nemških posojilniških blagajen za sprejemno vrednost 1 marka = 1 K 55 v, v plačilo in zamenjavo.

Novi novci s podobo cesarja Karla pridejo, kakor se poroča, kmalu v promet. Izdani bodo tudi novi srebrni novci po 50 v.

Glasilno poljske socijalne demokracije „Naprzod“ (Naprej) v Krakovem je obhajalo 25. letnico obstoja. „Naprzod“ je izhajal najprej po dvakrat na mesec, pozneje pa vsak teden, nekaj let pa izhaja kot dnevnik. List je mnogo trpel zaradi tiskovnopolijskih preganjanj, kakor delavsko časopisje vobče. V prvih desetih letih izhajanja je bil „Naprzod“ zaplenjen 273 krat ter je imel 123 kazenskih pravn. Uredniki so bili obsojeni skupaj na 2 leti, 4 mesece in 16 dni zapora ter občutne globe.

Umrli je veliki admiral Anton Haus, poveljnik avstroogrške mornarice za pljučnico. Haus je bil rojen leta 1851. Šolal se je v Novem mestu in v Ljubljani ter je zlasti pospeševal močno mornarico.

Sedanji vojni čas „ni primeren“ za razširjeno volilno pravico. V ogrski državni zbornici je stavil poslanec Štefan Rakovsky v debati o predlogu, kako naj počaste svoje ogrske junake in se jim izkažejo hvaležne, dostavek, da naj se vsem vojakom, ki so se udeležili bojev na življenje in smrt od 20. leta dalje podeli aktivna pravica. Ti junaki, je rekel Rakovsky, so si pridobili pravico, biti deležni ogrske ustave. Poslanci grof Albert Apponyi, grof Karolyi, grof Julij Andrassy, Vazsony (demokrat) in Stefan Szabo so zagovarjali predlog. Opoziciji je odgovarjal ministrski predsednik grof Tisza, da sedanji vojni čas ni primeren za izvedbo tako velike reforme, ki sega tako globoko v nacionalno življenje, in pri kateri bi utegnil imeti prenačljen korak posledice. O Rakovskijevem predlogu so glasovali imenom. Proti predlogu je glasovalo 122, za predlog pa 75 poslancev.

Novo žgalnice za špirit. Ogrski časopisi poročajo, da so na Ogrskem leta 1916 osnovali 12 centralnih žgalnic za špirit. Iz poročil ni prav razvidno, ali so to nove žgalnice ali je le združitev obstoječih žgalnic. Kljub temu: na Ogrskem osnujejo v 30 mesecu vojne žgalnice za špirit, pri čemer porablajo razna živila za izdelovanje špirta.

Krivdo, da bi pustili hirati otroka ali drugega trpina, noče nihče prevzeti na svojo pest. Slabotne, shujšane in bolne otroke okrepi takoj Fellerjevo pristno ribje olje, kajti ono jih ojači in napravi odporne proti boleznim. Malokrvni, žlezasti otroci in odrasli ga radi uživajo, ker je popolnoma brez okusa in duha. Doječe matere imajo po zavžitju tega olja

veliko mleka za dojenčke in postanejo krepke. Čisto in res pristno olje najboljšee kakovosti imajo po izjavi več zdravnikov prednost pred vsemi mešanici in emulzijami, ker vsebuje več učinkujočih tvarin. Cene pred vojno. 2 steklenici za 5 K poštine prosto razpošilja E. V. Feller, dvorni lekarnar v Stubici, Elzatrgr 334, (Hrvaško).

Svetovni pregled.

Mednarodni kongres delavske internacionale, kakor poroča berlinski „Vorwärts“, se bo vršil še med vojno. Priprave zanj ugodno napredujejo.

Ladje osrednjih držav v Ameriki. V Ameriki je zasidranih 119 ladij osrednjih držav, v atlanskih pristaniščih pa 68, v Pansamskem prekopu 4, v pristaniščih Tihega morja 47.

Za neodvisnost Vlamcev. Wolfov urad poroča iz Bruslja dne 7. februarja: Po poročilih vlamškega časopisja, se je izjavilo zborovanje nad 200 načelnikov vseh aktivnih vlamskih skupin za polno avtonomijo vlamškega naroda in postavilo svet, ki ima nalogo, da stori nadaljne korake za doseg tega cilja.

Zidje v Varšavi. Izšla je knjiga „Deutschland und Polen“, v kateri je vse polno zanimivosti iz Varšave, zlasti o varšavskih Židih. Pred vojno je bilo v Varšavi 300.000 Židov, zdaj jih je nad pol milijona. Vsi so vedno razburjeni in zasledujejo vedno kupčije, vedno se pripravljajo in skoro vedno so nesnažni. Ulice, v katerih stanujejo Židje, so kakor mravljišča. Ulice so vedno polne ljudi, hiše pa še bolj natlačene. V eni veliki hiši stanuje 3000 Židov, a v celi hiši sta samo dve stranišči. Najbolj razširjena bolezen je pegasti legar, ker so Židje v Varšavi po veliki večini ušivi, sicer pa so Židje povprečno jako zdravi navzlic vsi bedi in nesnagi, v kateri žive, in je pri njih umrljivost dosti manjša, kakor pri Poljaki. Plodovitost pa je izredna. Osem, deset in dvanajst otrok to ni nič redkega; in take družine stanujejo v kleti in časih po več v eni.

Vsako minuto četrta milijona mark! O stroških vojne je priobčil v „Reinisch-Westfälische Zeitung“ Fabijan Landau naslednji račun. Dolgovi, ki so jih napravile vojujoče države od početka vojne (to so vojna posojila itd.), znašajo, kolikor se da dognati 295.407 milijonov mark. To pa še nikakor niso vsi vojni stroški. Priračunati bi jim morali še izdatke nevtralcev za oboroževanje, vojne izdatke občin, izgubljene in nezaračunljive vrednosti, ki se niso ustvarile, ker je odpadla produkcija, uničenje ladij in njih tovorov, opustošenja na bojiščih itd. Landau omenja potem pridobivanje dragih kovin po vsem svetu od leta 1493, ki so vredne v celoti le 116.110 milijonov mark, dalje vrednost železnic vsega sveta, ki so vredne le 2887 milijard, in vrednost celotne evropske žetve, ki znaša povprečno v enem letu 31.665 milijonov mark. Če hočemo pokriti vojne stroške, potrebujemo deset žetev. Landau zaključuje svoje razmotrivanje: Ogromne vsote, ki jih požira sedanja vojna, znašajo do začetka leta 1917: na dan 323.548.740 mark, na uro 13.481.197 mark na minuto 224.687 mark. Vsaka sekunda nadaljne vojne, ne glede na druge neprecenljive izgube najmanj 3745 mark. To so številca, ki ne potrebujejo nadaljnjih pojasnil.

Novi nemiri v Mehiki. Pariški listi poročajo iz New Yorka; Predsednik Wilson je prišel nenaznanjen v vojno in mornariško ministrstvo, da se dogovori z državnimi tajniki glede položaja v Mehiki. General Pershing še ne potegne svojih čet z mehiškanske meje nazaj, ker se poroča o hudih strankarskih bojih zlasti v okolici Chihuahue.

Japonska napreduje. Iz Kodanja poročajo, da so ustanovili japonski industrijci v Moskvi na Ruskem predilnice za svilo z glavnico 12 milijonov jenov. Doslej je do-

bivala Rusija svilo iz Francije in Švice. Ali naj to sedaj preneha na korist Japonske? Ali hoče Rusija svojega dosedanjega upnika pustiti na ceditu?

V 10 dneh je zaslužil milijon kron. Pred nekaj časom je bil prodan v Jokahami 4700 ton obsežen parnik za 330 000 yenov. Že 20. decembra 1916. je bil ta parnik prodan v druge roke in sicer za 1,050 000 yenov, a predno je bil prevzet in že deset dni pozneje ga je kupila posebna parobrodna družba za 1,450.000 yenov. En yen je vreden dve in pol kroni. Predzadnji lastnik je torej pri tej ladji zaslužil en milijon kron. Temu stopnjevanju v ceni se ni čuditi; prevozniki so silno skočili in ladje zaslužijo ogromne svote.

Kot najboljšo sredstvo proti ozeblinam. priporoča neki nemški zdravnik v „Frankfurter Ztg.“ zavzivanje klorkalcija 100 g kristaliziranega klorkalcija se raztopi v 500 g vode in od te raztopnine se zavzije vsak dan trikrat po eno čajno žličko. Sredstvo deluje baje zanesljivo, ako ozeblin niso 2. grada. Pri zavzivanju klorkalcija ni treba dajati na ozeblin nikakega mazila ali drugega zunanega sredstva.

Stanovanje in obleka so omehkužila naše telo, tako da živimo v vedni bojazni, da se ne prehladimo. Pred več tisoč leti so prebivalci naših krajev hodili okrog skrajno malo oblečeni in tudi niso poznali strahu pred mrazom. Ko je postalo mrzlejšje, jim je pulzirala kri živahnejše, kar je ogrelo telo. Mi pa dobivamo kašelj in influenco,

ker naša kri ni navajena, da bi se znala varovati proti mrzlim spremembam zraka. Ako pa vsak dan izplaknemo grlo in vrat s Fellerjevim, poživljajočim rastlinskim esencnim fluidom z zn. „Elsa fluid“, se naša kri privadi, ohraniti vrat gorak, kar je najboljšo sredstvo proti prehlajenju. Elsa-fluid je zdravilo za vsakega občutljivega človeka nepogrešljivo. Cene pred vojno 12 steklenic pošlje franko kamorkoli za samo 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg 334, Hrvaško. Dokazljivo nad 100 000, ne zahtevanih, prostovoljno vposlanih zahvalnih pismem in mnogo odlikovanj. Obenem lahko naročite Fellerjeve voljno odvajajoče rabarbarske kroglice z zn. Elsa-kroglice, 6 škatljic franko za 4 K 40 vin. Se prijetno uživajo in sigurno učinkujejo. Vse, ki tožijo radi kurjih oces, opozarjamo na Fellerjev turistiški obliž, po 1 K in 2 K zavitek. (vc)

Podporni sklad.

XXXI. izkaz.

Ropret Andrej K 1.—; M. Svetina Koroška Bela K 5.—; skupaj K 6.—; prej izkazanih K 2797 75, skupaj torej K 2803 75.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavexo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanov.
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Minár	1/21.—1/23.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stoj in franko.

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zaloi čevljev „P“
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

